

Goedkeuring van de overeenkomst, vervat in de nota's, te 's-Gravenhage op 13 Augustus 1954 gewisseld tussen de Nederlandse en de Amerikaanse Regering inzake legering van Amerikaanse troepen in Nederland, met Bijlage

MEMORIE VAN TOELICHTING

No. 3

Het onderhavige ontwerp van wet is noodzakelijk geworden nu de Tweede Kamer op 15 September 1954 de wens te kennen heeft gegeven, dat de overeenkomst tussen de Nederlandse en de Amerikaanse Regering in zake legering van Amerikaanse troepen in Nederland, met bijlage, aan de uitspraak van de Staten-Generaal zal worden onderworpen.

Nadat door de eerste ondergetekende na zijn bezoek aan de Verenigde Staten bekend is gemaakt, dat een squadron van de luchtmacht van de Verenigde Staten in Nederland zou worden gelegerd (vide o.a. *Handelingen Eerste Kamer, Zitting 1953—1954*, blz. 413 e.v.), hebben onderhandelingen plaats gevonden tussen de betrokken Regeringen. Hoewel de rechtspositie van vreemde strijdkrachten, gestationneerd op Nederlands grondgebied, geregeld is in het Verdrag van Londen van 19 Juni 1951 tussen de Staten, die partij zijn bij het Noord-Atlantisch Verdrag, nopens de rechtspositie van hun krijgsmachten, hierna te noemen het Nato Status Verdrag (*Tractatenblad 1953*, no. 10), was het noodzakelijk nadere voorzieningen te treffen ter aanvulling, c.q. uitwerking van bedoeld verdrag.

De onderhandelingen, welke hiertoe zijn gevoerd, hebben geleid tot de onderhavige briefwisseling met bijbehorende annex, waarin aangelegenheden worden geregeld, die in het algemeen van belang zijn met betrekking tot Amerikaanse troepen, die in Nederland zullen worden gelegerd. Voor zover deze briefwisseling en de annex nadere toelichting behoeven, moge het volgende dienen.

De punten 2 en 3 van de briefwisseling regelen de financiële zijde van de stationnering. De verdeling van de kosten zal voor iedere eventuele legering afzonderlijk worden vastgesteld. Overeenkomstig hetgeen voor de Navo infra-structuur is bepaald (vide blz. 69 en 70 van de Defensienota), zal Nederland eventueel nodige terreinen cum annexis om niet ter beschikking stellen. Bij het beëindigen van een stationnering zal Nederland de restwaarde, voor zover aanwezig, van de eventueel door de Verenigde Staten aangebrachte installaties vergoeden. Omdat de stationnering van Amerikaanse troepen in Nederland voortvloeit uit het Noord-Atlantisch Verdrag, zal de onderhavige briefwisseling met annex in principe gelden zolang genoemd verdrag van kracht blijft (punt 6 van de briefwisseling). Uiteraard zal de duur van het verblijf van een bepaalde legereenheid van geval tot geval in onderlinge overeenstemming worden vastgesteld.

Ten aanzien van het gestelde in de annex zij het volgende opgemerkt.

Paragraaf 1. Deze paragraaf houdt een in de praktijk weinig belangrijke uitbreiding in van het begrip „gezinslid”.

Paragraaf 2. De mede-ondertekening van reiswijzers werd tot dusverre hier te lande niet nodig geoordeeld. Dit wordt thans ten aanzien van de Amerikaanse troepen met zoveel woorden vastgelegd.

Paragrafen 3 en 4. Overeenkomstig de hier te lande reeds ten aanzien van Amerikaanse militairen bestaande praktijk wordt in deze paragrafen bepaald, dat de berechting van personen, aan de rechtsmacht van de Amerikaanse militaire rechter onderworpen, als regel aan deze rechter zal worden overgelaten.

Van Amerikaanse zijde wordt mededeling gedaan van de opgelegde straf of disciplinaire maatregel. Indien in belangrijke zaken van Nederlandse zijde tot berechting zal worden overgegaan, zullen de Amerikaanse autoriteiten steeds verantwoordelijk zijn voor de bewaring van de verdachte (vide artikel VII, lid 5, sub c, van het Nato Status Verdrag).

Uitdrukkelijk is bepaald, dat de verdachte voor het onderzoek ter beschikking van de Nederlandse justitie zal worden gesteld, alsmede dat — een en ander in het belang van het onderzoek — de Nederlandse autoriteiten de Amerikaanse commandant kunnen verzoeken de bewaring op een bepaalde wijze ten uitvoer te leggen. Vastgesteld wordt, dat, nu het Nederlandse strafprocesrecht zich niet daartegen verzet, een vertegenwoordiger van de Regering van de Verenigde Staten ter terechtzitting aanwezig kan zijn (vide art. VII, lid 9, sub g, van het Nato Status Verdrag).

Paragraaf 5. Volgens artikel VII, lid 10, sub a, van het Nato Status Verdrag heeft de vreemde krijgsmacht het recht om de vereiste maatregelen te nemen binnen de eigen kampementen ter verzekering van orde en veiligheid. Deze paragraaf bepaalt nu, dat ten aanzien van terreinen, die in gemeenschappelijk gebruik zijn bij de strijdkrachten der beide landen, veiligheidsmaatregelen slechts in onderling overleg zullen worden genomen.

Paragraaf 6. Hoewel het verdrag er van uitgaat, dat aankopen door de krijgsmacht als regel door tussenkomst van de autoriteiten van de Staat van verblijf zullen geschieden, is in deze paragraaf hiervan afgeweken, daar het de ondergetekenden in het algemeen efficiënter en voor de Nederlandse economie in dit geval niet bezwaarlijk voorkomt, dat de krijgsmacht rechtstreeks hier te lande aankopen kan doen. Overigens zij opgemerkt, dat zo nodig van Nederlandse zijde om beperkingen van zodanige aankopen kan worden verzocht.

Paragraaf 7. Deze paragraaf geeft de Amerikaanse strijdkrachten het recht om hier te lande een eigen militaire postdienst te onderhouden. Er is voor zorg gedragen, dat de van Nederlandse zijde noodzakelijk geachte controle op particuliere postzendingen zal kunnen geschieden.

Paragraaf 8. Om te voorkomen, dat de Amerikaanse Overheid concurrerend op de Nederlandse arbeidsmarkt zal optreden, voorziet deze paragraaf in overleg ter zake tussen de beide Regeringen. Dit overleg, dat bereids is aangevangen, zal naar verwacht kan worden er toe leiden, dat de Nederlandse Overheid zelf deze arbeidskrachten ten behoeve van de vreemde krijgsmacht zal aantrekken.

Paragraaf 9. In deze paragraaf wordt, conform de daartoe in de tussenzin van artikel XI, lid 4, van het Nato Status Verdrag geopende mogelijkheid, eveneens vrije invoer toegestaan van goederen, bestemd voor gebruik, uitsluitend door de civiele dienst en gezinsleden. Voor zover goederen, met vrijstelling van rechten ingevoerd, bestemd zijn voor de leden van de krijgsmacht, leden van de civiele dienst en hun gezinsleden, zullen zij aan dezen verkocht worden in Amerikaanse militaire winkels en cantines. Verkoop aan andere personen dan genoemde is niet toege-

staan. Ten einde misbruik in de vorm van ongeoorloofde doorlevering aan derden te voorkomen, zullen de wederzijdse autoriteiten nauw samenwerken. Hierbij is onder meer gedacht aan een regeling, waarbij bepaalde goederen slechts in beperkte mate in voornoemde winkels en cantines kunnen worden afgenomen. Ondergetekenden mogen er in dit verband op wijzen, dat ongeoorloofde doorlevering van goederen, die vrij van invoerrechten zijn ingevoerd, in de militaire wetgeving van de Verenigde Staten een strafbaar feit vormt, dat blijkens de praktijk zwaar wordt bestraft.

Paragraaf 10. De vrije invoer van persoonlijke goederen door leden van de krijgsmacht, leden van de civiele dienst en hun gezinsleden, is volgens het verdrag beperkt tot invoer bij eerste binnenkomst. Deze paragraaf breidt die mogelijkheid uit tot de invoer van zodanige goederen binnen een termijn van zes maanden na eerste binnenkomst, waarmede ondergetekenden kunnen instemmen.

Paragraaf 12. Deze paragraaf regelt in aansluiting op artikel XIV van het Nato Status Verdrag in het bijzonder de wijze, waarop de strijdkrachten van de Verenigde Staten zich de nodige middelen kunnen verschaffen ter voldoening van de in Nederland te verrichten uitgaven. Allereerst zullen hiertoe worden aangewend guldenstegoeden, waarover de Regering van de Verenigde Staten kan beschikken (speciaal die guldens uit de tegenwaardegelden, welke krachtens overeenkomst tussen de Verenigde Staten en Nederland ter beschikking staan van de Regering van de Verenigde Staten), of guldenstegoeden, welke de Nederlandse Regering krachtens de op 28 Mei 1947 te Washington tussen Nederland en de Verenigde Staten van Amerika gesloten overeenkomst tot regeling der wederzijdse vorderingen en schulden uit hoofde van de uitvoering der leenen pachtovereenkomst, *Stb.* I 181, ter beschikking kan stellen (de z.g. Lend Lease guldens).

Voorts zullen de strijdkrachten en de leden daarvan tegen verkoop van dollars guldens kunnen aankopen. In punt *a*, iii, van paragraaf 12 wordt bepaald, dat de Regeringen zich over de voor deze guldensaankopen toepasselijke koers nader zullen beraden. Dit overleg heeft inmiddels reeds plaats gevonden en besloten werd, dat de normale marktcoersen voor aankoop van dollars door de Nederlandsche Bank van toepassing zullen zijn. De Nederlandse Regering heeft zich bereid verklaard de guldenstegoeden van de strijdkrachten, voor zover deze tenminste ontstaan zijn door verkoop van dollars, terug te kopen tegen de koers, waartegen de guldens aan de strijdkrachten verkocht waren. De Regering der Verenigde Staten stemde er mede in, dat deze terugkoop slechts zal plaats vinden, wanneer het te voorzien is, dat de strijdkrachten der Verenigde Staten binnen

een redelijke termijn van de nog resterende kasgelden geen gebruik meer zullen maken, of, wanneer de Verenigde Staten ten gevolge van een belangrijke wijziging in de koersverhouding tussen dollar en gulden een verlies zouden lijden ten gevolge van een vermindering in koopkracht van de gulden. Tot deze restricties werd besloten om het risico voor de Nederlandse Staat zo gering mogelijk te doen zijn. Daar, zoals boven reeds vermeld, in punt *a*, iv, van paragraaf 12 wordt bepaald, dat de terugkoop der guldens tegen dezelfde koers zal geschieden als zij aan de strijdkrachten zijn verkocht, zal een contrôle op de aankopen der guldens noodzakelijk zijn; van de zijde der Verenigde Staten is toegezegd, dat de strijdkrachten slechts guldens zullen kopen bij de Nederlandsche Bank en het guldenssaldo, uit deze aankopen ontstaan, tot het minimum beperkt zullen houden.

De overige bepalingen van paragraaf 12 geven technische regels, waardoor de strijdkrachten der Verenigde Staten een zekere armslag hebben tot het verrichten van betalingen met dollars, met andere vreemde valuta of met militair geld; deze regels zijn te verenigen met de bepalingen van het huidige Nederlandse deviezenregime.

Van de zijde der beide Regeringen zullen maatregelen worden getroffen om de Nederlandse deviezenbepalingen veilig te stellen, voor zover zulks niet reeds van Nederlandse zijde is geschied.

Uit de omstandigheid, dat de ondergetekenden het nodig hebben geoordeeld de onderhavige overeenkomst nog tijdens het reces van de Eerste en Tweede Kamer ter goedkeuring aan de Staten-Generaal voor te leggen, moge blijken, hoe grote prijs de Regering op spoedige inwerkingtreding stelt.

De Minister van Oorlog en van Marine,

C. STAF.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J. W. BEYEN.

De Minister van Financiën,

VAN DE KIEFT.

De Minister van Justitie,

L. A. DONKER.